

Lisa

„Kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamise“ programm

1. Programmi nimetus

Kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamise programm.

2. Rakenduskava, prioriteetse suuna ja meetme nimetus

Programm on koostatud inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ meetme „Riigi, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute strateegilise juhtimissuutlikkuse tõstmine“ raames.

3. Programmi rakendusasutus ja rakendusüksus

Programmi rakendusasutus ja rakendusüksus on Rahandusministeeriumi Euroopa Liidu struktuurivahendite ja välisvahendite osakond (*edaspidi* VFO).

4. Programmi eesmärgid

Vabariigi Valitsuse 26.03.2009. a kabinetiõupidamisel kiideti heaks kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsioon¹. Kontseptsiooni eesmärk on luua kodanikeühenduste riikliku rahastamise terviklik süsteem riigi- ja kohaliku omavalitsuse tasandil, tehes selleks ettepanekud kodanikeühenduste rahastamist sätestavate ja reguleerivate õigusaktide muutmiseks ja täiendamiseks ning algatades rahastamise korrastamist võimaldavate arendustegevuste elluviimise.

Kontseptsioonis sisalduvate ettepanekute ja põhimõtete rakendamine toimub läbi käesoleva programmi tegevuste elluviimise. Programm keskendub kodanikeühenduste rahastamise korrastamisele valitsusasutuste (peamiselt ministeeriumide) ja kohaliku omavalitsuse üksuste (*edaspidi* KOV) rahastamispraktikate ühtlustamisel, rahastamise muutmisel läbipaistvaks, selgeks ja üheselt mõistetavaks ning sihipärasemaks.

Kodanikeühendusena defineeritakse üksikisikute (mitte avaliku võimu asutuste või juriidiliste isikute) poolt kasumitaotluseta eesmärkidel asutatud organisatsiooni. Programmi kontekstis on kodanikeühendus reeglina avalikes huvides tegutsev mittetulundusühing, sihtasutus või selliste organisatsioonide liit.

¹ http://www.siseministeerium.ee/public/Rahkon_260309.pdf

Kodanikeühenduste korrastatud rahastamine on seisund, kus avalikus sektoris kasutatakse ühtlustatud rahastamispraktikaid, mis aitavad kaasa läbipaistvale, ligipääsetavale, avalikke huve kaitsvale ja tõhusale rahastamisele ning mis tõstavad kodanikeühenduste võimekust. Kontseptsioon seab oma eesmärgiks institutsionaalselt võimekate ja jätkusuutlike kodanikeühenduste olemasolu ning avaliku sektori ja kodanikeühenduste strateegilise partnerluse tugevdamise riigi valdkondlike eesmärkide planeerimisel ja saavutamisel.

4.1 Üldeesmärk

Käesolev programm lähtub kontseptsiooni üldeesmärgist luua kodanikeühenduste riikliku rahastamise terviklik süsteem riigi- ja kohaliku omavalitsuse tasandil.

Üldeesmärk: Kodanikuühiskonna tugevdamine: institutsionaalselt võimekad ning jätkusuutlikud kodanikeühendused.

4.2 Alaeesmärgid

4.2.1 Avaliku sektori (riigi ja KOV) ja kodanikeühenduste partnerlus² riigi ja KOV strateegiliste eesmärkide planeerimisel ning elluviimisel.

Oodatavad tulemused:

- Ministeeriumide ja KOV üksuste rahastamisotsused on valdavalt seostatud nende strateegiliste eesmärkide seadmise, juhtimise ja elluviimisega;
- Kodanikuühiskonna arengu toetamiseks algatatud riiklikud rahastamisprogrammid on läbimõeldud, vajadustest lähtuvad ning omavahel süsteemselt seotud.

4.2.2 Kodanikeühenduste rahastamine ministeeriumide ja kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetest on süsteemne ning toimub ühtlustatud praktikate alusel.

Oodatavad tulemused:

- Kodanikuühiskonna ja -ühenduste rahastamise riiklik korraldusmudel on väljatöötatud. Kodanikeühenduste rahastamise praktika ministeeriumides ja kohaliku omavalitsuse üksustes on valdavalt ühtlustatud ning toetab süsteemse, läbipaistva, efektiivse ja tõhusa rahastamispoliitika elluviimist;
- Kodanikeühenduste riiklik rahastamine on vastavalt kontseptsioonis kirjeldatud vajadustele ja soovitudele valdavalt korrastatud.

5. Programmi kirjeldus

5.1 Programmi vajalikkuse põhjendus

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni vastuvõtmine Riigikogus 2002. aasta detsembris valmistas ette pinnase mittetulundusühenduste riigieelarvelist rahastamist puudutavate suhete korrastamiseks. Mittetulundusühendus on mittetulundusühingute ja sihtasutuste koondnimetus. Eestis on 01.07.2010³ seisuga 31 107 mittetulundusühendust, sh 30 300 mittetulundusühingut ja 807 sihtasutust. Mittetulundusühingutest ca 9400 on

² Strateegiline partnerlus tähendab, et ministeerium või selle allasutus ja/või kohaliku omavalitsuse üksus võimaldab stabiilse ja pikemaajalise rahastuse kodanikeühendusele, kes panustab vastava valdkonna arengu kavandamisse, seatud eesmärkide saavutamisse kokkulepitud tegevuste rakendamisel. Kontseptsioon lk 14

³ Allikas: www.rik.ee

korteriühistud. Avalikes huvides tegutsevaid kodanikeühendusi on ca 15 000⁴, sh ka kutseorganisatsioonid, ametiühingute katusorganisatsioonid ja kogudused.

Valitsuse poliitika ja suhtumine finantssuhetesse kodanikeühendustega sõltub peamiselt viimaste rollist ühiskonna arengus ning kolmandale sektorile dele geeritud avaliku võimu ülesannetest. Kuna kodanikeühendused täidavad muutuv ühiskonnas järjest suurenevat rolli, mis on toonud kaasa riigieelarvelise rahastamise osakaalu pideva kasvu aastate lõikes, on eriti oluline ja vajalik korrastada rahastamispoliitika aluseid ja osapoolte suhteid. Tendents iseloomustab hästi kodanikeühenduste rolli kujunemist ning koostööpotentsiaali avaliku ja kolmanda sektori suhetes tervikuna. Rahaline toetamine on valitsuse üks võimalus väljendada seisukohta, et kodanikeühendused on avaliku võimu partner riigile oluliste poliitiliste ja sotsiaalsete eesmärkide saavutamisel. Kuna avalik võim peab kindlustama riigieelarveliste vahendite taotlemise, eraldamise, kasutamise ja aruandluse läbipaistvuse, võimaldama kodanikeühenduste võrdset kohtlemist ressurssidele pretendecrimisel, on kodanikeühenduste rahastamispoliitika väljatöötamine ja rakendamine olnud riigile pikaajaliseks väljakutseks. Kontseptsioonis toodud peamised probleemid seoses kodanikeühenduste riikliku rahastamisega on:

1. ministeeriumid ei ole kodanikeühenduste rahastamist seostanud riiklike prioriteetide ning poliitikate elluviimisega;
2. kohalikud omavalitsused ei ole seostanud kodanikeühenduste rahastamist kohaliku arengu toetamisega ning kodanikeühenduste võimekuse tõstmisega;
3. ministeeriumides ei toimu kodanikeühenduste kasuks rahastatud tegevuste tulemushindamist;
4. ministeeriumid ei praktiseeri valdkondade ühisfinantseerimist⁵, pigem vastupidi, esineb dubleerimist;
5. ministeeriumides ja kohalikes omavalitsustes põhineb rahastamine kindlaks kujunenud tavadel, mille lähtealused (läbivad põhimõtted) on erinevad ning milline praktika ei toeta rahastamise läbipaistvuse saavutamist;
6. kodanikeühenduste tegelikele vajadustele ning kodanikeühenduste võimekuse tõstmisele on teadlikult mõelnud vähesed rahastajad;
7. rahastamise mahu suurenemise kõrval on oluline jälgida rahastamise mõjusid kolmanda sektori ja tervikuna kodanikuühiskonna arengule.

Käesolev programm toetab valitsuse poliitika elluviimist, mille sisuks on kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamine. Kodanikeühenduste rahastamisotsused peavad lähtuma organisatsiooni võimekusest saavutada rahastamisega seatud eesmärgid ning pakkuda teenuseid või muid avalikke hüvesid. Lähtuvalt rahastamise eesmärgist eristatakse: 1) projektirahastamist, 2) tegevustoetust ning 3) teenuste sisseostmist ja delegeerimist. Avalike vahendite eraldamise otsused seatakse sõltuvusse kodanikeühenduste juhtimise läbipaistvusest ja juhtimiskvaliteedist. Viimane puudutab ministeeriumide ja KOV üksuste otsesuhteid ehk strateegilist partnerlussuhet kodanikeühendustega valdkondlike eesmärkide planeerimisel ning saavutamisel.

Kodanikeühenduste tegevuse kvaliteedi ja organisatsiooni jätkusuutlikkuse oluline tagatis on riiklike institutsioonide ja kohalike omavalitsuste valmisolek arvestada raha eraldamisel kodanikeühenduste vajadustega tegevustoetuste andmisel ning mõista põhimõttelist erinevust tegevustoetuste ja projektitoetuste kui eri suunitlusega toetuste vahel. Lahendus on siin

⁴ Kodanikeühendusteks ei loeta korteri-, aia-, garaaži-, maaparandus-, vee- ja metsaühistuid ning -ühendusi, erakondasid ja nende noortekogusid, ametiühinguid. Kodanikeühendusteks ei loeta riigi/kov/avalik õiguslike juriidiliste isikute valitseva mõju all olevaid MTÜ-sid ja SA-sid

⁵ koondada finantsressursse, mis on eraldatud ühe (horisontaalse) valdkonna tegevuseks

käsitleda: 1) tegevustoetusi kui strateegilist investeeringut, mida eraldatakse organisatsioonidele kodanikeühenduste valitsemis-, juhtimis- ja sihtrühmade arendamise ja tehnilise suutlikkuse parandamiseks, et saavutada riiklike strateegiatega sätestatud pikaajalisi eesmärke ja 2) projektitoetusi kui konkreetsete projektide (tegevuste kogumi) elluviimiseks eraldatud vahendid. Kui tegevustoetus seab olulisimaks konkreetse kodanikeühenduse arengu, siis projektitoetus keskendub pigem tegevuse edukale elluviimisele. Tegevustoetuse pikkus (vähemalt 1 kuni 4 aastat) võimaldab keskenduda süsteemselt pikaajaliste strateegiliste eesmärkide saavutamisele seotud tegevustele. Raha eraldamise aluseks on ühelt poolt poliitikadokument (ministeeriumi või kohaliku omavalitsuse arengukava vms), teiselt poolt mittetulundusühenduse strateegia, mis põhjendab tegevustoetuse vajadust ning näitab ära, kuidas tegevustoetus aitab nii avaliku võimu kui ka kodanikeühenduse olulisi eesmärke saavutada. Samuti on kindlaks määratud oodatavad tulemused ning nende mõõtmise viis, mille alusel koostatakse vahearuandeid ja hinnatakse tegevustoetuse kasutamise tulemuslikkust. Sellise lähenemise ellurakendamisel tuleb arvesse võtta, et strateegiliste eesmärkide saavutamine on pikaajaline protsess. Seetõttu eeldab tegevustoetuse saamine tihedat koostööd rahastajaga (riik ministeeriumide ja tema asutuste kaudu), tegevuste strateegilist kavandamist ja stabiilset rahastamist. Tegevustoetusi taotlevad avalikes huvides tegutsevad kodanikeühendused, kes oma põhikirjalise tegevusega toetavad riigi strateegiliste eesmärkide saavutamist ja vastavad kodanikuühiskonna arendamise riiklike tugistruktuuride seotud nõuetele. Stabiilne rahastamine võimaldab kodanikeühendustel sihipäraselt arendada oma võimekust põhikirjaliste eesmärkide saavutamiseks. Võimekad kodanikeühendused omakorda suudavad osaleda riigi valdkonnapoliitikate planeerimisel ja elluviimisel. Samuti suudavad võimekad kodanikeühendused osaleda avalike teenuste osutamises.

Rahastamise liigid⁶ on: 1) projektitoetus, 2) tegevustoetus ja 3) teenuste delegeerimine ning ostmine. Programm keskendub peamiselt tegevus- ja projektitoetuse jaotamise süsteemi korrastamisele ning vähemal määral teenuste delegeerimisele. Ülekaalukalt suurim osatähtsus kodanikeühenduste rahastamisskeemides on hetkel projektitoetustel. Projektitoetus on konkreetsete projektide ühekordseks või korduvaks elluviimiseks mõeldud kodanikuühenduste rahastus, mida taotletakse võrdsetel alustel konkursi korras. Projektitoetus annab kodanikeühendusele rahalised vahendid rahastaja soovitud konkreetsete tegevuste elluviimiseks. Võrreldes tegevustoetusega panustab lühiajalaine projektitoetus, kodanikeühenduste võimekuse tõstmisesse kaudsemalt. Projekti ellu viies kasvatab või tekitab kodanikeühendus endale teatud oskusi, tagab mingiks perioodiks rahastuse, tökohad jms. Pikaajalise projektiga (üle aasta), mis katab projektiga seotud üldkulud, saab kodanikeühenduse võimekust säilitada ja aidata kaasa suuremate riiklike prioriteetide saavutamisele. Samas probleemid esinevad avalike teenuste lepingulisel delegeerimisel kodanikeühendustele. Ebapiisavad vahendid üldkulude katmiseks pärsivad kodanikeühenduste võimekust, kuna teenuste üleandmisel käsitletakse tihti ainult konkreetse teenuse maksumust (palgakulu), mitte aga üldkulusid, mis aga on paratamatult iga teenuse osutamise osa. Tegevustoetus on kodanikuühenduste rahastamisviis, mille eesmärgiks on tagada valdkonna eesmärkide täitmise seisukohalt oluliste organisatsioonide jätkusuutlikkus ning toimetulek. Tegevustoetus on tavaliselt mõeldud üld- ja palgakulude katmiseks. Kodanikeühenduste rahastamise liigina käsitletakse ka avalike teenuste delegeerimist ehk lepingulist üleandmist. Avaliku teenuse delegeerimine on olukord, kus avalik võim (riigiasutus või KOV üksus) annab avaliku teenuse osutamise üle eraõiguslikule juriidilisele isikule, säilitades kontrolli ja vastutuse teenuse pakkumise üle. Avalike teenuste delegeerimise kui rahastamise liigi all käsitletakse sihtgrupina mitte üksnes kodanikeühendusi vaid ka mittetulundusühendusi.

⁶ Rahastamise korrastamise kontseptsiooni kohaselt kategoriseerub riiklik rahastamine a) **rahastamise liigi** (milleks?) b) **rahastamise allika** (kust?) c) **rahastamise viisi** (kuidas?) lõikes

5.2 Seos rakenduskava ning teiste meetmete ja programmidega

Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus” üheks peamiseks sihiks on tõsta poliitika kujundamise ja elluviimise tulemuslikkust ja efektiivsust. Selleks toetatakse avaliku sektori strateegilise planeerimise ja juhtimissuutlikkuse tõstmist.

Käesolev programm arvestab Rahandusministeeriumi poolt elluviidava programmi „Strateegilise juhtimise võrgustiku arendamine“ esmaste tulemuste ja väljunditega. Lisaks meetodilistele juhenditele ja regulatsioonidele tulemuslikkuse juhtimise süsteemi rakendamiseks töötab Rahandusministeerium arenduste käigus välja ka ühtsed riigi tasandi lahendused (sh riigieelarveliste vahendite kasutamise seostatus riiklike prioriteetidega, tulemuslikkuse hindamise meetodika ja valdkondade ühisfinantseerimine), mis on aluseks käesoleva programmi tegevustele. Seetõttu on kodanikeühenduste rahastamise juhendmaterjalide väljatöötamisega käesoleva programmi raames kavas alustada alates 2012 aastast.

5.3 Seos valdkondlike arengukavadega (ja strateegiliste dokumentidega)

- Eesti kodanikuühiskonna arengukontseptsioon (Riigikogu otsus 12.12.2002) määratleb avaliku võimu ja kodanikualgatuse koostööpõhimõtted ja väärtused. EKAK-i 14-st prioriteedist 2 on otseseks aluseks käesolevale programmile: 1. „Kodanikeühenduste avalikest eelarvetest toetamise ja sellest üldsuse teavitamise süsteemi kaardistamine, korrastamine ja täiustamine“ ja 2. „Avalike teenuste pakkumise üldiste standardite ning nende osutamise kodanikeühendustele delegeerimise põhimõtete ja korra väljatöötamine”.
- Vabariigi Valitsuse 2011.-2015. aasta tegevusprogrammi kohaselt loob Vabariigi Valitsus kodanikuühendustele tingimused kindlaks rahastamiseks;
- Kodanikualgatuse toetamise arengukava (KATA) 2007-2010 seadis üheks meetmeks kodanikeühenduste toetamise ja riikliku rahastamise põhimõtete kujundamine läbipaistvaks, põhjendatuks ja järjepidevaks.
- Kodanikuühiskonna arengukava 2011-2014 (*VV 10.02.1011 korraldus nr 48*) seab üheks meetmeks kodanikeühenduste riigi ja kohaliku omavalitsuste eelarvetest rahastamise korrastamise. Kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise põhimõtteid rakendatakse ühetaoliselt.
- Korruptsioonivastane strateegia aastateks 2008-2012 seab üheks tegevuseks kodanikeühenduste rahastamissüsteemi korrastamise ja vastavate juhendmaterjalide väljatöötamise KOV-idele.
- Siseministeeriumi valitsemisala arengukava 2010-2013 seab kodanikuühiskonna arendamise tegevuseks kodanikuühiskonna rahastamise kontseptsiooni rakendamise (st käesoleva programmi rakendamise).
- „Kodanikuühiskonna riigieelarvelise rahastamise korrastamise kontseptsioonis“ on fikseeritud vastavad põhimõtted ja tegevused, mis on otseseks aluseks käesolevale programmile.
- Kontseptsioon „Avalike teenuste delegeerimise suunad mittetulundusühendustele“; on põhimõtete kogum, mis kujundab eesmärkide ja tegevussuundade raamistiku avaliku halduse organisatsioonidele avalike teenuste lepinguliseks delegeerimiseks mittetulundusühendustele.

- Riiklike struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007–2013. Inimressursi arendamise rakenduskavas nimetatud valdkondade tõhusat rakendamist ning soodustab haldusvõimekuse valdkond, milles panustatakse ka mittetulundusühenduste arendamisse. Kodanikuühiskonna ja kodanikuharidusega on kõige enam seotud elukestva õppe ja suurema haldusvõimekuse tegevussuunad.
- Eesti lõimumiskava 2008–2013 kohaselt on lõimumine kogu ühiskonda haarav protsess, mida kujundab kodanikuühenduste, kohalike omavalitsusorganite ja riigiasutuste tegevus soodsa õigusliku, majandusliku, sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisega.
- Noorsootöö strateegia 2006–2013 on alus noortepoliitika eesmärkide saavutamiseks ja rahastamise planeerimiseks ning riigi, kohaliku omavalitsuse ja mittetulundussektori koostöös.
- Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21 seab üheks eesmärgiks sidusa ühiskonna, mida iseloomustab tugev kodanikuühiskond, mis osaleb võrdväärse partnerina nii poliitiliste otsustuste kujundamisel kui mitmete (sotsiaalse suunitlusega) teenuste pakkumisel.

5.4 Toetuse andmise sihtgrupp

Kavandatavad tegevused on otseselt suunatud järgmistele sihtgruppidele:

- riigi ametiasutuste ametnikud ja töötajad;
- kohaliku omavalitsuse ametiasutuste ametnikud ja töötajad;
- valla- ja linnavolikogude liikmed;
- kodanikeühenduste töötajad ja juhtorganite liikmed;
- maakondlike arenduskeskuste KOV ja MTÜ konsultandid.

Sõltuvalt eesmärgist võivad programmi konkreetsete tegevused olla suunatud kitsamalt piiritletud sihtgrupile.

Programmi elluviija on Siseministeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakond.

5.5 Toetatavad tegevused

Rahastamispraktikate ühtlustamiseks vajalike toetavate tegevustena peetakse silmas meetmete kogumit, mis aitavad erinevatel asutustel juurutada kokkulepitud põhimõtteid. Peamisteks tegevusteks on analüüside koostamine, ühtsete meetodite ja juhendmaterjalide väljatöötamine ja levitamine, pidev juhendamine ja nõustamine ning ametnike ja kodanikeühenduste koolitamine ning analüüsitud sisendite andmine tulemuslikkuse juhtimist toetavasse hindamise meetodikasse ja tulemuslikkuse juhtimist toetava infosüsteemi kontseptsiooni.

Toetatavad tegevused on:

- a) arendusprojektide (nt analüüside koostamine) läbiviimine;
- b) meetodite ja juhendmaterjalide väljatöötamine ja kirjastamine;
- c) koolituste ja koolitusega seotud koolitusprogrammide ja õppevahendite väljatöötamine ja koolituste korraldamine;
- d) projekti juhtimine ja teavitustegevus.

Tegevused viiakse ellu koostöös ministeeriumide ja kohaliku omavalitsuse esindajatega.

5.5.1 Toetatavate tegevuste kirjeldus

Alameesmärgi „Avaliku sektori (riigi ja KOV) ja kodanikeühenduste partnerlus riigi ja KOV strateegiliste eesmärkide planeerimisel ning elluviimisel“ ja alameesmärgi „Kodanikeühenduste rahastamine ministriumide ja kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetest on süsteemne ning toimub ühtlustatud praktikate alusel“ tegevused on omavahel tihedalt seotud. Alameesmärkide saavutamiseks lepitakse esmalt kokku kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise mõistetes ning nende põhjal töötatakse välja meetodid ja juhendid, mis on aluseks rahastamispraktikate ühtlustamiseks. Ühtlustatud rahastamispraktikate juurutamiseks viiakse läbi vastavad koolitused. Tegevuste elluviimine toimub järgmiste etappidena.

I. Arendustegevuste ja analüüside läbiviimine

Esimeses etapis toimub KOVide rahastamispraktikate kaardistus, rahastamise protsessi kõigi etappide parimate praktikate kirjeldus ning analüüs⁷, mille alusel tehakse valik rahastamise rakendusmudeli täpsustamise osas ning ettepanekud kodanikeühenduste rahastamisestavate ja reguleerivate kordade muutmiseks ja täiendamiseks. Töötatakse välja terviklik rahastamise protsessi kõigi etappide planeerimise juhend (sh rahastamise hea tava (2007) ja teenuste delegeerimise hea tava (2005)⁸ ning asutusesisese tööprotsessi sidumine).

Kodanikeühenduste rahastamise info ja aruandluse avalikustamisega seotud tegevused (tulemuslikkuse juhtimist toetava infosüsteemi kontseptsiooni osana) täpsustatakse programmi rakendamise käigus. Eesmärgiks on, et tulemuslikkuse juhtimise infosüsteem hakkaks sisaldama rahastamis-, aruannete esitamist-, järelevalve teostamist jms kontrollinfot kodanikeühenduste riikliku (ministriumid ja riigi sihtasutused) rahastamise kohta ning võimaldaks teha statistikat. Analüüsitakse ka riigieelarvest kodanikeühendustele tehtavate kulude kajastamise läbipaistvust ja tehakse konkreetsed ettepanekud rahandusministriumile vastavateks aruandlussüsteemi täiendusteks.

Ministriumide rahastamispraktikate ühtlustamiseks kogutakse ja analüüsitakse täiendavalt parimaid praktikaid. Valmivad parimate praktikate kirjeldused on aluseks meetoodiliste juhendite väljatöötamiseks.

II. Teabe- ja meetoodilise juhendmaterjali väljatöötamine

Teises etapis, töötatakse välja teabe- ja meetoodiline juhendmaterjal, mis sisaldab ka praktilisi juhendmaterjale (sh elektroonilised juhendmaterjalid ja näidislepingud):

- Rahastamise eesmärkide ja liikide defineerimine;
- MTÜde majandusaasta aruannete elementide loetelu täiendamine rahastamise kolmesele liigitusele vastavate tunnustega (*asutuse tegevuskuludest*);
- Strateegiliste partnerite valiku põhimõtete määramine;
- Praktiliste juhendmaterjalide koostamine KOVidele ja ministriumidele/riigiasutustele:
 - Ühtse tegevustoetuste arvestamise meetoodika ja korra väljatöötamine;
 - Ühtse projektitoetuste arvestamise meetoodika ja korra väljatöötamine;
 - Vabatahtliku tegevuse arvestamise meetoodika väljatöötamine;

⁷ Analüüsile on aluseks Riigikontrolli auditijäreldused. Riigikontrolli KOV auditi osakond viis 2009. a läbi auditi Kodanikeühendustele kultuuri-, spordi- ja noorsootöö toetuste andmine valla- ja linnaeelarvest

⁸ www.ngo.ee

- Avalike teenuste delegerimise juhendmaterjalide väljatöötamine KOV-idele;
- Erinevate rahastamise viiside rakendamiseks näidislepingute väljatöötamine KOVidele;
- Rahandusministeeriumi poolt väljatöötatava riigieelarvelise vahendite kasutamise tulemushindamise metoodika kohaldamine kodanikeühenduste riigieelarvelise rahastamise tulemuslikkuse mõõtmiseks;
- Vajadusel õigusaktide muudatusettepanekute väljatöötamine.

III. Koolitused väljatöötatud juhendmaterjalide rakendamiseks

Kodanikeühenduste rahastamisega seotud asjaomastele osapooltele ehk nii rahastajatele kui ka rahastatavatele suunatud koolituste üldeesmärgiks on ühtse rahastamiskorra tutvustamine ja rakendamise ettevalmistamine. Koolitusteemad on vastavalt väljatöötatud metoodilistele juhendmaterjalide sisule:

- Kodanikeühenduste rahastamise eesmärgid ja liigid, erinevate rahastamise liikide õiguslik ja raamatupidamislik erinevus (erinev lepingu objekt, näidislepingute tutvustamine);
- Kodanikeühenduste kui kohalike omavalitsuste strateegiliste partnerite valik ja valiku põhimõtted;
- Kodanikeühenduste tegevustoetuste arvestamise kord ja metoodika kohalikus omavalitsuses;
- Kodanikeühenduste projektitoetuste arvestamise kord ja metoodika kohalikus omavalitsuses;
- Kodanikeühendustele avalike teenuste delegerimise ja teenuste sisseostmise protsess kohalikus omavalitsuses (teenusepakkujate valik, delegerimise õiguslik raamistik sh hangete läbiviimine, lepingute sõlmimine ja aruandlus; teenuse kvaliteedi hindamine jms);
- Vabatahtliku tegevuse arvestamine ja metoodika;

Käesoleva programmi raames on kavas korraldada kodanikeühendustele ja kohaliku omavalitsuse ametnikele 1-päevased koolitused rahastamise korrastamise põhimõtete ja juhendmaterjalide rakendamiseks ning 1-päevased koolitused avalike teenuste lepingulise delegerimise põhimõtete ja hea tava rakendamiseks ning avalike teenuste delegerimise arendamiseks kohalike avalike teenuste osutamisel. Koolituse sihtgruppi kuuluvad peamiselt kohaliku omavalitsuse kodanikeühenduste rahastamisega tegelevad ametnikud ning kodanikeühenduste esindajad, kes puutuvad kokku kohaliku omavalitsuse poolse rahastamisega. Koolituse sihtrühmaks on kokku 300 inimest.

IV. Projekti juhtimine ja teavitustegevus

Kontaktisikutest (riigiasutuste ja KOVide esindajad) moodustatakse võrgustik, kellega koostöös tagatakse kavandatud muudatuste rakendamine.

Teavitus- ja selgitustöö valitsusasutuste ja partnerite (ministeeriumid, KOVid, kodanikeühendused) hulgas:

- Seminarid programmi tööühmale;
- Tegevuste tutvustamine laiemale avalikkusele ja kaasamisüritused;
- Kodanikeühenduste riigieelarveliste rahastamisprogrammide rakendajate koostöö koordineerimine;
- Kodanikeühenduste riikliku rahastamise alase nõustamisfunktsiooni väljaarendamine;

- Protsessi tagasiside, väljatöötatud metoodikate testimine ja rakendamise monitooring;
- Lõpphinnang programmi tulemuslikkusele.

5.5.2 Oodatavad vahetud tulemused ja nende mõjud

Alaeesmärgi 1 “Avaliku sektori (riigi ja KOV) ja kodanikeühenduste partnerlus riigi ja KOV strateegiliste eesmärkide planeerimisel ning elluviimisel” saavutamiseks taotletavad tulemused:

- Ministeeriumide ja KOV üksuste rahastamisotsused on valdavalt seostatud nende strateegiliste eesmärkide seadmise, juhtimise ja elluviimisega;
- Kodanikuühiskonna arengu toetamiseks algatatud riiklikud rahastamisprogrammid on läbimõeldud, vajadustest lähtuvad ning omavahel süsteemselt seotud.

Alaeesmärgi 2 „Kodanikeühenduste rahastamine ministeeriumide ja kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetest on süsteemne ning toimub ühtlustatud praktikate alusel” saavutamiseks taotletavad tulemused:

- Kodanikuühiskonna ja -ühenduste rahastamise riiklik korraldusmudel on väljatöötatud.
- Kodanikeühenduste rahastamise praktika ministeeriumides ja kohaliku omavalitsuse üksustes on valdavalt ühtlustatud ning toetab süsteemse, läbipaistva, efektiivse ja tõhusa rahastamispoliitika elluviimist;
- Kodanikeühenduste riiklik rahastamine on vastavalt kontseptsioonis kirjeldatud vajadustele ja soovitudele valdavalt korrastatud.

Jooksvalt korraldatakse teavitustegevusi ja osapoolte informeerimist.

5.6 Programmi tegevuste ajakava

Projekti juhtimine ja teavitustegevus	
Programmi juhtkomisjoni ja töörühma moodustamine ning töö alustamine	III kv 2011
Teavitus- ja selgitustöö valitsusasutuste ja osapoolte hulgas ning tegevuste selgitamine laiemale avalikkusele	jooksev
Programmi juhtimine ja administreerimine	jooksev
Lõpphinnang programmi tulemuslikkusele	I kv 2013- II kv 2013 ¹¹
Arendustegevuste ja analüüside läbiviimine	
Strateegiliste partnerite valiku põhimõtete määratlemine	III kv 2011- I kv 2012
Vabatahtliku tegevuse arvestamise metoodika väljatöötamine	III kv 2011- I kv 2012
Kodanikeühenduste riiklikku rahastamist koondava sisendi koostamine Rahandusministeeriumi tulemusjuhtimist toetavasse infosüsteemi	III kv 2011- I kv 2012
Ministeeriumide parimate rahastamispraktikate analüüs	IV kv 2011- II kv 2012
KOVide rahastamispraktikate analüüs	III kv 2011 –

	II kv 2012
Läbipaistva, ligipääsetava, tulemusliku, avalikke huve kaitsva ja kodanikeühenduste võimekusele kaasa aitava rahastamise defineerimine	II kv 2012
Teabe- ja metoodilise juhendmaterjali väljatöötamine	
Teabe- ja metoodiliste juhendmaterjalide väljatöötamine. Parimate praktikate kogumine ja levitamine.	I kv 2012- IV kv 2012
Kodanikuühenduste riigieelarvelise rahastamise rakendusüksuste koostöö rahastamisprogrammide süsteemseks seostamiseks	III kv 2011- IV kv 2012
Koolitused väljatöötatud juhendmaterjalide rakendamiseks	
Koolitusmaterjalide väljatöötamine ja koolituste läbiviimine riigi- ja KOV ametnikele ning kodanikeühenduste esindajatele	I kv 2012- I kv 2013 ⁹

5.7 Abikõlblikud on järgmised kulud:

- 1) personalikulud, sealhulgas ekspertide ja projektijuhi töö tasustamine ning nende transpordi, majutusega ja lähetusega seotud kulud vastavalt Vabariigi Valitsuse 31. jaanuari 2007. a määruse nr 26 „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse kulude abikõlblikkuse või mitteabikõlblikkuse määramise tingimused ja kord“ (edaspidi abikõlblikkuse määrus) §-le 3 ja lisale 1 ning vastavalt „Töölepingu seaduse“ § 40 lõike 3 alusel kehtestatud määrusele ja „Avaliku teenistuse seaduse“ § 40 lõike 1 ja § 43 lõike 3 alusel kehtestatud määrustele.
- 2) koolituste või seminaridega seotud isikute toitlustuskulud kuni 20 eurot päevas isiku kohta, sh programmi elluviija asutusega seotud isikute toitlustuskulud, mis on käsitatavad erisoodustusena;
- 3) vajalike ruumide ja tehnika rentimisega seotud kulud;
- 4) trükiteenustega seotud kulud;
- 5) juhendmaterjali väljatöötamise ja väljaandmisega seotud kulud;
- 6) koolituse ja õppereiside korraldamisega seotud kulud;
- 7) analüüsi tellimise, läbiviimise, nende materjalide avaldamise ja levitamise seotud kulud;
- 8) muud programmi elluviimiseks vajalikud kulud.

5.8 Mitteabikõlblikud on järgmised kulud:

- 1) avalike teenistujate töötasu, kui tasustatav töö on seotud avaliku teenistuja ametijuhendijärgsete ülesannetega, välja arvatud töötasu koosseisuvälise ametnikuna teenistusse võetud või töövõtulepingu alusel lisatööd tegevale ametnikule, kelle ülesandeks on programmi juhtimine või selles eksperdina osalemine;
- 2) kõik kulutused, mis on suuremad kui 3 196 eurot käibemaksuta, kui toetuse saaja ei ole võtnud vähemalt kolme võrreldavat hinnapakkumust omavahel sõltumatutelt pakkujatelt. Juhul kui pakkujaid ei ole vajalik hulk ja programmi elluviija ei ole küsinud võrreldavaid pakkumusi, siis peab see olema põhjendatud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis;
- 3) toetust saavate asutuste üldkulud abikõlblikkuse määruse § 3 tähenduses;
- 4) abikõlblikkuse määruse § 15 kohaselt määratletud mitteabikõlblikud kulud;

⁹ 2013. aasta esimesse kvartalisse nihkub viimaste koolituste läbiviimine ja nende eest tasumine ning projekti tulemuste hindamise ja aruandlusega seotud projektijuhtimine.

- 5) seadmete soetamise ning põhivara kulumiga seotud kulud;
- 6) teised tegevused, mis ei ole kooskõlas programmi eesmärkidega.

5.9 Muud programmi abikõlblikkuse alused:

- 1) kulusid võib lugeda abikõlblikuks, kui need on programmi elluviimisega otseselt seotud, põhjendatud, läbipaistvad ja detailselt kirjeldatud ning on tekkinud projekti abikõlblikkuse perioodil ja sellele järgneva 45 kalendripäeva jooksul, kui kulude tekkimise aluseks olevad tegevused toimusid projekti abikõlblikkuse perioodil;
- 2) käibemaks on programmi tegevuste raames abikõlblik, kui on võimalik näidata, et toetuse saaja on lõpptarbija, kellel vastavalt käibemaksu reguleerivatele õigusaktidele ei ole õigust projekti raames tasutud käibemaksu oma maksustatavast käibest maha arvata või käibemaksu tagasi taotleda ning temale ei hüvitata käibemaksu muul moel;
- 3) programmi raames on abikõlblikud teavitamisega seotud kulud vastavalt Vabariigi Valitsuse 30. augusti 2007. a määrusele nr 211 „Struktuuritoetuse andmisest ja kasutamisest teavitamise, selle avalikustamise ning toetusest rahastatud objektide tähistamise ja Euroopa Liidu osalusele viitamise tingimused ning kord“.

6. Programmi eelarve

- 1) Toetuse maksimaalne määr on 90% ja maksimaalne toetuse summa on kuni 105 837 eurot.
- 2) Omafinantseeringu minimaalne määr on 10%
- 3) Tulu tekkimisel peab programmi elluviija järgima abikõlblikkuse määruse § 11 alusel sätestatud.
- 4) Programmi eelarve alaeesmärkide, tegevuste ja aastate lõikes on esitatud programmi lisa 1.
- 5) Programmi eelarve rahastamisallikate lõikes perioodil 2011–2013 on:

	Ühenduse osalus (a)	Avaliku sektori osalus (b)	Erasektori osalus (c)	KOKKU (d)=(a)+(b)+(c)	Muud rahastamisallikad
Programm kokku	90 % 105 837	10% 11 760	0	117 597	0

7. Alaeesmärkide indikaatorid:

Indikaator	Mõõtmise viis	Algtase	Sihttase 2012/2013 ¹⁰
Väljundindikaatorid			

¹⁰ Programmi viimased tegevused (koolitused) lõppevad 2013. Alguses, mistõttu enamus väljundindikaatorid (analüüsid, juhendmaterjalid, koolitusmaterjalid) on saavutatavad 31.12.2012, koolituste läbiviimine väljundindikaatorina, tulemus ja mõjuindikaatorid on saavutatavad 2013.

(I) Strateegiliste partnerite kriteeriumite väljatöötamine ja mõiste juurutamine	Ühtsed kriteeriumid on väljatöötatud ja avalikustatud (ministeeriumide veebilehtedel)	<i>puudub</i>	Strateegiliste partnerite kriteeriumid on väljatöötatud ja tutvustatud
(I) Ministeeriumide ja kohalike omavalitsuste rahastamispraktikate analüüsimine	Analüüs läbiviimine ja avalikustamine	<i>puudub</i>	Analüüs on läbi viidud ja avalikustatud
(II) Välja on töötatud juhendmaterjalid ministeeriumidele ja KOVidele rahastamise viiside lõikes (tegevustoetus, projektitoetus ja teenuste delegerimine) s.h KOVidele vastavad näidislepingud	Praktilised juhendmaterjalid (metoodikad) on väljatöötatud ja avalikustatud	<i>juhendmaterjalid puuduvad</i>	Juhendmaterjalid on väljatöötatud ning tutvustatud ministeeriumidele ja KOVidele.
(III) Välja on töötatud rahastamise korrastamise teemalised koolituskavad riigiasutustele, KOVidele ja kodanikeühendustele	Koolitustel osalenute (kodanikeühenduste esindajad /riigiametnikud/ KOV ametnikud) arv	<i>puudub</i>	Koolitustel osalejate arv: 300 (kokku 20 koolitust)
(III) Läbi on viidud koolitused juhendmaterjalide kasutamise juurutamiseks	Koolitusel õpitut ja omandatud rakendatakse (KOV, riigiasutused, kodanikeühendused) praktikas	<i>puudub</i>	Rahulolu koolitustega ja selle vajalikkusega vähemalt 70%
Tulemusindikaatorid			
Kodanikeühenduste rahastamise praktika ministeeriumides ja KOVides on ühtlustunud ning toetab efektiivse ja läbipaistva rahastamispoliitika elluviimist ja strateegiliste eesmärkide saavutamist.	Kodanikeühenduste rahastamist korrastanud (sh rahastamise juhendeid ja protsesse parandanud) ministeeriumide ja KOVide arv. Ministeeriumide ja KOVide kvalitatiivhinnang valimi alusel.	<i>puudub</i>	Vähemalt 40% ministeeriumidest ja 40% KOVidest on ühtlustanud kodanikeühenduste rahastamispraktikad ning rakendavad väljatöötatud juhendmaterjale
Kodanikeühendused on teadlikud rahastamise liikidest ja kriteeriumitest	Kodanikeühendused järgivad kriteeriumeid (rahastajate eksperthinnang hinnang ja kodanikeühenduste tagasiside (küsitlus))	<i>puudub</i>	Avalikust sektorist rahastatavad kodanikeühendused on teadlikud strateegilisest partnerlusest ning rahastamise eesmärkidest ja liikidest
Mõjuindikaatorid			
Riiklik rahastus toetab kodanikeühenduste institutsionaalse võimekuse ja jätkusuutlikkuse kasvu	Korduvuuring „Kodanikualgatuse institutsionaliseerumine Eestis“.	51% kodanikeühendustest saab toetust enam kui kolmest rahastamis-	Vähemalt 60% kodanikeühendust saab toetust enam kui kolmest rahastamisallikast

8. Programmi elluviija ja elluviimise korraldus

Programmi elluviija ja otsene toetuse saaja on Siseministerium (kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakond), kes vastutab programmis ettenähtud tegevuste elluviimise eest. Sõltuvalt tööjaotusest viiakse tegevused ellu koostöös Rahandusministeriumi ja teiste ministeriumidega, omavalitsusliitudega, KOVidega, Riigikontrolli, Riigikantslei, Statistikaameti ja oluliste valitsusväliste partneritega, eelkõige kodanikeühenduste katusorganisatsioonidega. Programmi keskse koordineerija ja vastutaja roll on Siseministeriumil.

Programmi tegevusi juhib ja hindab juhtkomisjon, kuhu on kaasatud tunnustatud eksperdid ja valdkonna ametnikud. Programmi elluviimiseks rakendatakse tööle eraldi programmijuht, keda abistab vajalike tööde tegemisel töörühm. Ministeriumide esindajad on programmi rakendamise ja vajadusel täiendamise kaasatud töörühma kaudu tagades koostöö ja dubleerivate tegevuste vältimise. Samuti moodustatakse võrgustik, mis ühelt poolt täidab info- ja teavitustegevuste rolli ning teiselt poolt osaleb kavandatud muudatuse elluviimisel.

Programmi elluviimisesse ning töörühma töös osalemisesse kaasatakse kodanikeühendusi rahastavad riigi sihtasutused: nt SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital, SA Innove, Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie inimesed, Ettevõtluse Arendamise SA, Kultuurkapital, Keskkonnainvesteeringute Keskus jt.

Lisaks kaasatakse programmi elluviimisesse ning töörühma töös osalemisesse kodanikeühendusi ja nende eestkoste- ja katusorganisatsioone: nt Avatud Eesti Fond, MTÜ Korruptsioonivaba Eesti, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit, Eesti Keskkonnaühenduste Koda (Eestimaa Looduse Fond), Eesti Külaliikumine „Kodukant“ jt.

Programmi juhtimiseks moodustatud detailsed juhtimis- ja seireprotseduurid töötatakse välja programmi edasise täpsustamise käigus.

9. Programmi elluviija kohustused

Programmi elluviijale kohalduvad kõik „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduse“ ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud programmi elluviija õigused ja kohustused. Ühtlasi on programmi elluviija kohustatud:

- 1) esitama VFO-le kooskõlastamiseks programmi tegevuste detailse loetelu ja eelarve programmi kinnitamise ja programmi kinnitamisele eelneva aasta kohta 30 tööpäeva jooksul alates programmi kinnitamisest;
- 2) esitama VFO-le kooskõlastamiseks iga järgneva aasta 15. jaanuariks programmi tegevuste detailse loetelu ja eelarve järgmise aasta kohta seni kuni programmi ellu viiakse;
- 3) rakendama programmi vastavalt rahandusministri poolt kinnitatud programmile ja selle lisas toodud eelarvele;
- 4) pakkujate paljususe korral peab programmi elluviija küsima võrreldavad pakkumised ning esitama eelistatud pakkumise põhjenduse, kui teenuse või asja hind on suurem

¹¹ KUAK (2010) Kodanikualgatuse institutsionaliseerimine Eestis

kui 3196 eurot (koos käibemaksuga) või vastavalt asutusesiseselt kehtestatud piirmäärale, välja arvatud juhul kui piirmäär on kõrgem käesolevas punktis sätestatud. Juhul kui pakkujate paljusus puudub ja programmi elluviija ei ole küsinud võrreldavaid pakkumusi, siis peab see olema põhjendatud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis;

- 5) koguma programmis osalejate kohta nõutavad andmeid vastavalt Euroopa Komisjoni määruse (EÜ) nr 1828/2006 XXIII lisale;
- 6) koguma programmis osalejate kohta nõutavad andmeid kooskõlas isikuandmete kaitse seadusega;
- 7) maksuma VFO poolt tagasinõutava toetuse tagasi, tagasinõudmise otsuses märgitud summas ja tähtajaks;
- 8) maha arvama tulu, mida saadakse programmi abikõlblikkuse perioodil või 5 aasta jooksul pärast programmi abikõlblikkuse perioodi lõppu ja mis ületab programmis prognoositud tulu ning teavitada tulu saamisest viivitamata rakendusüksust;
- 9) säilitama taotluse ja projektide teostamisega seotud dokumentatsiooni vähemalt 31. detsembrini 2025. a;
- 10) teavitama VFO-d, kui programmiga samalaadsetele tegevustele on taotletud toetust teistest meetmetest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest.

10. VFO õigused ja kohustused

VFO-l on õigus:

- 1) teha järelevalvetoiminguid või auditit toetuse ning omafinantseeringu kasutamist kajastavate kuludokumentide ja tasumist tõendavate dokumentide ning tehtud tööde suhtes;
- 2) nõuda programmi kirjelduses sisalduvate projekti tegevuste ja kulutuste kohta asjakohaste lisaandmete ja -dokumentide esitamist;
- 3) keelduda toetuse väljamaksmisest täielikult või osaliselt, kui toetust on kasutatud mitteabikõlblike kulude katteks;
- 4) algatada programmi kinnitamise otsuse kehtetuks tunnistamine kooskõlas „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduses“ ja selle alusel antud õigusaktides sätestatuga;
- 5) algatada programmi muutmine, kui selgub, et programmi eesmärged ei ole võimalik saavutada;
- 6) algatada toetuse tagasinõudmine osaliselt või täielikult kooskõlas „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduses“ ja selle alusel antud õigusaktides sätestatuga.

VFO on kohustatud:

- 1) tegema programmi kirjelduse ja aruandevormid ning asjakohased juhendmaterjalid programmi elluviijale kättesaadavaks veebilehel www.avalikteenistus.ee;
- 2) nõustama programmi elluviijat;
- 3) säilitama taotluse ja projektide teostamisega seotud dokumentatsiooni vähemalt 31. detsembrini 2025. a.

11. Toetuse väljamaksete tegemise tingimused ja kord

- 1) Toetuse väljamakseid tehakse “Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduse” § 23 lõike 4 alusel rahandusministri poolt kehtestatud toetuse väljamaksmise üldistel tingimustel ja korras ning vastavalt programmi kirjeldusele.
- 2) Programmi raames teostatakse reeglina väljamakseid tasutud kuludokumentide alusel.

- 3) Programmi elluviijale võimaldatakse ettemakset vastavalt rahandusministri 1. märtsi 2007. a määrusele „Perioodi 2007- 2013 struktuuritoetuse väljamaksmise üldised tingimused ja kord“ § 9¹.
- 4) Programmi elluviiija esitab vormikohase väljamakse taotluse. Väljamakse taotlusele lisab programmi elluviiija kuludokumentide, tasumist tõendavate dokumentide kinnitatud koopiad ja vajadusel muud asjakohased dokumendid.
- 5) VFO kontrollib programmi elluviiija esitatud väljamakse taotlust ning väljamakse tegemise aluseks olevaid kuludokumente ja maksete tegemist tõendavaid dokumentide.
- 6) Kui programmi elluviiija esitatud väljamakse taotlus on korrektselt täidetud ja kulud on abikõlblikud ning vastavuses programmi kirjeldusega, sisestab VFO väljamakse taotluse struktuurifondide infosüsteemi ja aktsepteerib väljamakse taotluse hiljemalt 14 kalendripäeva jooksul taotluse VFOSse saabumise päevast arvates.
- 7) Kui programmi elluviiija esitatud väljamakse taotlus on puudulik, teavitab rakendusüksus sellest programmi elluviiijat viivitamata. Väljamakse tegemiseks peab programmi elluviiija esitama uue väljamakse taotluse.
- 8) Viimane väljamakse taotlus esitatakse koos programmi lõpparuandega. Viimane väljamakse tehakse pärast programmi lõpparuande heakskiitmist. Viimane väljamakse peab moodustama vähemalt 5% programmi kirjelduses märgitud toetuse summast. Viimane väljamakse taotlus tuleb esitada hiljemalt 31. jaanuaril 2013. a.
- 9) Programmi elluviiija esitab rakendusüksusele 15. jaanuariks järgmise eelarveaasta väljamaksete prognoosi. Esimese eelarveaasta väljamaksete prognoosi esitab programmi elluviiija 30 tööpäeva jooksul alates programmi kinnitamisest.

12. Programmi muutmise tingimused ja kord

- 1) Programmi elluviiija on kohustatud taotlema rakendusasutuselt programmi kirjelduse muutmist, juhul kui programmi elluviiija soovib muuta:
 - a) programmi abikõlblikkuse algus- või lõppkuupäeva;
 - b) programmi tegevusi;
 - c) programmi eelarves kulureale ettenähtud kulurea mahtu teise kulurea mahu arvelt rohkem kui 20%.
- 2) Programmi elluviiija on kohustatud VFO-d kohe teavitama, kui muudetakse tegevuste aegu või muutuvad kontaktisikud.
- 3) Programmi elluviiija võib vajadusel kooskõlastatult VFO-ga teha muudatusi programmiga kinnitatud eelarve kuluridadel 20% ulatuses. Kui kulurea muutmise ühekordne või kumulatiivne summa on rohkem kui 20% programmi teise kulurea mahu arvelt, esitab programmi elluviiija VFO-le taotluse programmi eelarve muutmiseks, tuues välja ka kõik juba tehtud muudatused.
- 4) VFO vaatab eelmises punktis nimetatud eelarve muutmise taotluse läbi ja kui puudusi ei ole, otsustab muutmise või mittemuutmise 15 tööpäeva jooksul alates taotluse kättesaamisest.
- 5) Puuduste korral programmi eelarve muutmise taotluses tagastab VFO selle programmi elluviiijale ning annab tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.
- 6) Programmi kirjelduse muutmise taotluse rahuldamisest võib keelduda, kui muudatused ei ole kooskõlas programmi ja inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ sisu ja eesmärkidega, programmi muutmise korral ei oleks programmi elluviimist võimalik lõpetada punktis 15 sätestatud tähtajaks või programmi kirjelduse muutmist ei võimalda programmi eelarve.

- 7) VFO otsustab programmi kirjelduse muutmise 21 kalendripäeva jooksul pärast muutmise avalduse saamist.
- 8) Programmi kirjelduse võib tunnistada kehtetuks, kui:
 - (1) ilmneb asjaolu, mille korral programmi ei oleks kinnitatud;
 - (2) programmi elluviija ei ole programmi algusest kuue kuu jooksul alustanud toetuse kasutamist;
 - (3) programmi elluviija ei täida programmi kirjelduses või õigusaktides sätestatud või ei kasuta toetust ettenähtud tingimustel;
 - (4) programmi kirjelduses väljatoodud tegevusi ei ole võimalik lõpetada 31. detsembriks 2013. a;
 - (5) programmi elluviija avaldust programmi kirjelduse muutmise kohta ei rahuldata ja programmi elluviijal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata;
 - (6) programmi elluviija esitab avalduse toetusest loobumise kohta.
- 9) Programmi kirjelduse kehtetuks tunnistamise otsuse teeb rahandusminister 30 kalendripäeva jooksul programmi kirjelduse otsuse kehtetuks tunnistamise aluseks olevate asjaolude ilmnemise päevast arvates.

13. Toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise tähtajad ja kord

- 1) Programmi elluviija esitab toetuse kasutamise kohta seirearuanded vastavalt „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduse“ § 24 lõike 4 alusel kehtestatud korrale.
- 2) Programmi elluviija esitab VFO-le vormikohase programmi vahearuarande ja selle elektroonilise koopia üks kord aastas (31. jaanuariks).
- 3) Programmi elluviija esitab VFO-le vormikohase programmi lõpparuande ja selle elektroonilise koopia 31 päeva jooksul pärast programmi abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäeva.
- 4) Rakendusüksus kontrollib 20 tööpäeva jooksul pärast vahe- või lõpparuande (edaspidi koos *seirearuanne*) laekumist, kas programmi seirearuanne on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud.
- 5) Juhul kui vahearuanandes puudusi ei ole, kinnitab VFO programmi vahearuarande.
- 6) Juhul kui lõpparuandes puudusi ei ole, kooskõlastab VFO lõpparuande.
- 7) Vahearuanandes puuduste esinemise korral annab rakendusüksus programmi elluviijale vähemalt 10 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning rakendusüksus kinnitab programmi vahearuarande 5 tööpäeva jooksul pärast puuduste kõrvaldamist.
- 8) Lõpparuandes puuduste esinemise korral annab rakendusüksus programmi elluviijale vähemalt 10 tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning edastab lõpparuande 5 tööpäeva jooksul pärast puuduste kõrvaldamist rakendusasutuse juhile kinnitamiseks.

14. Toetuse tagasinõudmine ja tagasimaksmine

- 1) Toetuse tagasinõudeid menetleb VFO vastavalt „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduse“ §-le 26.
- 2) Toetuse tagasimaksmine toimub vastavalt „Perioodi 2007-2012 struktuuritoetuste seaduse“ §-dele 27 ja 28.

15. Abikõlblikkuse perioodi algus ja lõpp

Programmi tegevused on abikõlblikud 15.06.2011 kuni 31.03.2013. a.

